

h.-hartziekenhuis vzw

Mechelsestraat 24 – 2500 Lier

tel. 03-491 23 45 – fax 03-491 23 46 – www.hhzhlier.be

Patiënteninformatie

Orgaandonatie

“Geven om verder leven”

een **hart**
voor zorg

Voorwoord

Wanneer u geconfronteerd wordt met orgaandonatie, wil dit zeggen dat u een familielid, een partner of een dierbaar persoon heeft verloren.

Daardoor bevindt u zich momenteel in een moeilijke situatie en staat u voor veel moeilijke beslissingen.

Als intensieve zorgafdeling bieden wij u deze brochure aan, met antwoorden op vragen rond het begrip orgaandonatie en wat er allemaal bij komt kijken.

- Lokaal donorcoördinatieteam:
Dr. Bart Oris, arts-specialist Intensieve geneeskunde
Inez Lievens en Kim Fransen, verpleegkundigen Intensieve Therapie Eenheid
- Dr. Thierry Lauwers, dr. Patrick Lyssens, dr. Steven Vissers, dr. Peter Waets; artsen-specialisten Intensieve geneeskunde
- Verpleegkundig team Intensieve Therapie Eenheid o.l.v.
Cindy Van Gorp, hoofdverpleegkundige

Inhoudstabel

Voorwoord	2
1. Wat is orgaandonatie?	5
2. Wat is hersendood?	5
3. Wie stelt de hersendood vast?	6
4. Welke organen kunnen getransplanteerd worden?	6
5. Kan ik als familielid zelf beslissen welke organen er weggenomen worden?	7
6. Wetgeving rond orgaandonatie	8
7. Komt de getransplanteerde te weten van wie het donororgaan is geweest?	8
8. Wie bepaalt welke zieke de organen krijgt?	9
9. Wat gebeurt er met het lichaam van de overledene?	10
10. Wie betaalt de kosten?	10
11. Wat is Eurotransplant?	11
12. Contact	12

1. Wat is orgaandonatie?

- Orgaandonatie is het afstaan bij leven of na overlijden van een of meerdere organen aan een andere patiënt (oftewel, orgaanontvanger).
- De meeste orgaandonaties komen van patiënten die overleden zijn door hersendood, ten gevolge van ziekte of ongeval.
- Om de organen geschikt te houden voor transplantatie moeten ze constant voorzien worden van zuurstofrijk bloed. Daarom worden de hartslag en de bloeddruk op peil gehouden en wordt de (overleden) patiënt kunstmatig beademd door een machine (ventilator). Dat gebeurt op intensieve zorgen totdat de wegname van organen van start gaat.

2. Wat is hersendood?

- Bij hersendood is er sprake van het afsterven van de hersenen door een tekort aan bloed en zuurstof. Deze toestand kan nooit meer veranderen: uw familielid zal dus niet meer wakker worden.
- Hersendood kan zich instellen na onomkeerbare hersenbeschadiging door een hersenbloeding, een ongeval, een gezwel in de hersenen of door hersenbeschadiging ten gevolge van zuurstoftekort door een bloedklonter (herseninfarct) of na een hartstilstand.
- Na hersendood stopt de overledene met ademen. Daarom neemt een machine (ventilator) de ademhaling over.

- Dankzij medicatie blijft het hart pompen en wordt de bloeddruk op peil gehouden. Het lijkt alsof uw familielid ligt te slapen, omringd door vele machines. De borstkas gaat mooi op en neer, u ziet nog steeds een hartslag en bloeddruk op het scherm van de monitor, en het lichaam voelt nog warm aan.

3. Wie stelt de hersendood vast?

- De hersendood wordt vastgesteld door drie verschillende, onafhankelijke artsen. Onafhankelijk wil zeggen dat deze artsen geen enkele binding hebben met de mogelijke orgaanontvanger(s) en zelf geen transplantaties uitvoeren.
- De artsen voeren afzonderlijk verschillende testen uit. Pas als de drie artsen onafhankelijk tot dezelfde vaststelling komen, wordt iemand hersendood verklaard.

4. Welke organen kunnen getransplanteerd worden?

- De organen die geschikt zijn voor transplantatie zijn het hart, de longen, de lever, de nieren, de pancreas (alvleesklier) en de dunne darm.
- Men kan ook weefsels doneren zoals huid, cornea (hoornvlies van het oog), bot- en peesweefsel, hartkleppen, slagaders en strottenhoofd. Deze weefsels kunnen ook getransplanteerd worden.
- Het medische team weet niet op voorhand welke organen geschikt zullen zijn voor donatie. Daarvoor moeten er eerst medische onderzoeken gebeuren zoals onder andere

bloedafnames, een elektrocardiogram (ECG of 'hartfilmpje') en een echografie van de buik.

- Na overleg met het transplantatiecentrum, is het mogelijk dat er geen organen gebruikt kunnen worden omdat ze niet geschikt blijken te zijn voor transplantatie, of omdat er op dat ogenblik geen geschikte orgaanontvanger is.

5. Kan ik als familielid zelf beslissen welke organen er weggenomen worden?

- Wanneer de dood of hersendood wordt vastgesteld en de overledene in aanmerking komt voor orgaandonatie, wordt dit besproken met de familie.
- Volgens de wetgeving heeft de arts geen toestemming van de familie nodig. Uit respect voor de nabestaanden wordt dit toch steeds met hen besproken zodat zij de mogelijkheid krijgen hun mening te geven. Zowel de toestemming als het mogelijke bezwaar van de nabestaanden wordt dan ook altijd met het nodige begrip en respect geaccepteerd.
- De familie kan na het overlijden aan de artsen laten weten welke wensen het overleden familielid aan hen kenbaar had gemaakt bij leven. Hier wordt dan ook rekening mee gehouden.
- In principe probeert men om zoveel mogelijk organen en weefsels te transplanteren. Voor elk orgaan en weefsel dat op basis van de onderzoeken goed bevonden wordt, gaat men op zoek naar een geschikte orgaanontvanger.

- Natuurlijk wordt er ook hier rekening gehouden met de wensen van de patiënt en de familie. De patiënt kan bij leven kenbaar maken of hij wil dat er organen mogen weggenomen worden (positieve aangifte op het gemeentehuis). Hij kan dat ook specificeren per orgaan of weefsel.

6. Wetgeving rond orgaandonatie

- In België regelt een wet sinds 1986 het wegnemen van organen voor transplantatie. Hier gaat men uit van het principe 'veronderstelde toestemming' (of 'opting out'). Dat betekent dat iedereen die geen verzet aantekent en meerderjarig is, wordt verondersteld akkoord te gaan om na zijn overlijden een mogelijke donor te zijn.
- Dit laatste wil zeggen dat iedere Belg automatisch orgaandonor wordt bij overlijden, tenzij hij bij leven kenbaar heeft gemaakt dat niet te willen. In het gemeentehuis kan iedereen een formulier invullen om zijn of haar keuze voor het al dan niet doneren van organen uitdrukkelijk te laten registreren.
- Als de overledene zijn wens zelf in het rijksregister kenbaar maakte, schept dit voor de nabestaanden en voor de gezondheidswerkers veel duidelijkheid. Wij raden dan ook iedereen aan zich bij leven te laten registreren, zowel in positieve ("Ik wil bij mijn overlijden één of meer organen afstaan") als negatieve zin ("Ik wil bij mijn overlijden geen organen afstaan").

7. Komt de getransplanteerde te weten van wie het donororgaan is geweest?

- Bij elke orgaandonatie wordt er een administratief dossier opgesteld. Enkele weken na de donorprocedure ontvangt de arts van het donorcentrum een brief waarin beschreven staat welke organen getransplanteerd werden.
- De Belgische wet verbiedt elke vorm van identiteitsmededeling tussen de orgaandonor en de orgaanontvanger. De familie en nabestaanden van de donor weten dus niet wie de organen ontvangen heeft. De ontvanger weet niet van wie het orgaan is dat hij getransplanteerd gekregen heeft.

8. Wie bepaalt welke zieke de organen krijgt?

- De organisatie Eurotransplant¹ beslist wie welke organen krijgt via een objectief systeem.
- Dit systeem houdt rekening met uiteenlopende criteria en is belangrijk om afstoting van organen te voorkomen. Het systeem is ontworpen om de beste 'match' (welk orgaan past het best bij welke patiënt?) te vinden.
- Naast medische criteria zoals gewicht, leeftijd, bloedgroep en weefseltype worden ook de afstand tussen de woonplaats van de ontvanger en het donorziekenhuis en de tijd die de patiënt al op de wachtlijst staat bekeken. De som van deze kenmerken zorgt voor de beste match tussen organen en patiënten en bepaalt wie welk orgaan krijgt.

¹ zie ook puntje 11 in deze brochure

9. Wat gebeurt er met het lichaam van de overledene?

- Het uitnemen van de organen en weefsels gebeurt zorgvuldig en met respect voor de overledene en nabestaanden. Na de donoroperatie ziet u alleen een litteken en een bleke gelaatskleur.
- U kan zelf kiezen op welk moment u uw dierbare wil groeten. Dat kan voor de wegname van de organen, wanneer uw familielid nog beademd wordt en/of na de wegname van de organen.
- Als u uw dierbare wil groeten na de wegname van de organen, kan dat pas de volgende dag aangezien de donoroperatie vaak 's nachts gebeurt. Het groeten kan plaatsvinden in het mortuarium of in het door u gekozen funerarium.
- De begrafenis of crematie moet niet worden uitgesteld vanwege de donoroperatie.

10. Wie betaalt de kosten?

- De extra kosten die gepaard gaan met de orgaandonatie worden niet aangerekend aan de donor(familie). Een internationale regeling zorgt ervoor dat de kosten worden gedragen door de ziekteverzekering in het land van de ontvanger.
- Voor de donatie kan geen enkele vergoeding gevraagd worden.
- De kosten voor de begrafenis of crematie blijven voor de familie of nabestaanden.

11. Wat is Eurotransplant?

- De stichting Eurotransplant is een serviceorganisatie voor de samenwerkende transplantatiecentra, laboratoria en donorziekenhuizen binnen acht landen. België, Duitsland, Kroatië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Slovenië en sinds kort Hongarije zijn aangesloten.
- Eurotransplant maakt het door haar organisatie mogelijk om de beschikbare donororganen zo optimaal mogelijk te kunnen aanbieden en implanteren bij een geschikte ontvanger.
- Op de centrale wachtlijst staan ongeveer 16.000 patiënten. De grootte van de groep patiënten maakt het mogelijk om voor bijna elk donororgaan een geschikte ontvanger te vinden.
- Per jaar regelt Eurotransplant de verdeling van ongeveer 7000 donororganen.
- Dankzij de samenwerking tussen landen stijgen de kansen op een succesvolle transplantatie.

12. Contact

- Heeft u na het lezen van deze brochure nog bijkomende vragen, aarzel dan niet deze met de arts of verpleegkundige van onze afdeling verder te bespreken.
- Met problemen of vragen kunnen u en uw familie steeds terecht op de onderstaande telefoonnummers en e-mailadressen:

Algemeen telefoonnummer 03 491 23 45

Dr. Bart Oris, lokaal donorcoördinator
(e-mail: Bart.Oris@hhzhlier.be) 03 491 28 36

Intensieve Therapie Eenheid
(e-mail: donorcoordinatie@hhzhlier.be) 03 491 22 40

Sociale dienst
(e-mail: Sociale.dienst@hhzhlier.be) 03 491 37 69

Website Leuvense samenwerkende groep
voor Orgaandonatie
www.overlevendoorgeven.be of
www.oldg.be